

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Sacramentis in genere, de Baptismo, de Confirmatione, de
Eucharistia, de Pœnitentia, de Extrema-Vnctione, de Ordine & de
Matrimonio

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. I. Quibusdam præmissis referuntur sententiæ, & probabilior ac menti
sancti Thomæ conformuor, eligitur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77185](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77185)

modum inveniri apud Marcum cap. 5. de muliere profluvio sanguinis laborante, quæ postea quam à Christo sanata est, ab ipso nihilominus auditur: *esto sana à plaga tua*; ut significaretur quod licet fimbriæ tactus transisset, effectus tamen inde consecutus perseverabat.

10. Aliter liturgias illas interpretatur Cardinalis Bessarion libro supra citato, ubi ait, corpus dominicum duplex esse, verum scilicet & mysticum, & illud quidem ipsius Domini verbis, cuius corpus est perfectè confici; hoc verò quod ipsi sumus, compleri supperadditis Patrum precationibus, quibus post transmutationem panis ac vini in ipsū Christi corpus, Sacerdotes precantur, ut altantes mysterijs, per dignam sacramenti sumptionem, unum cum Christo corpus efficiamur. Quam interpretationem confirmant orationes illæ, quæ statim post consecrationem Eucharistiæ, Basilii & Chrysostomi subnectunt in hæc verba: *Vt omnes qui de uno pane & calice participamus, coadunemur invicem in unius Spiritus Sancti communionem; faciasque accipere sanctum corpus tuum, ut inveniamus misericordiam & gratiam in cœtu omnium sanctorum.*

11. Ad confirmationem dico, panem & vinum post consecrationem, à Basilio *ἀντίτροφα* appellari, vel ratione specierum, quæ sunt signum corporis Christi, non vacuum, sed plenum, & continens id quod repræsentat; vel etiam rationem corporis Christi latentis, cuius hoc sacramentum repræsentatio est, ut disputatione proœmiali art. 11. exposuimus.

12. Ex dictis inferes, particulam enim non esse de essentia formæ consecrationis panis. Tum quia nihil confert ad significandum effectum formæ, subindeque per ejus oblationem non mutatur sensus essentialis formæ. Tum etiam quia particula illa habet quidem connexionem cum antecedentibus, ex eo quod reddit rationem præcedentium; sed sicut antecedentia non sunt de essentia formæ, ut jam dictum est, ita nec ipsa particula; quamvis, qui illam omitteret scilicet, sine dubio peccaret mortaliter, sicut & ille qui omitteret antecedentia: *Qui pridie quam pateretur,*

ARTICULUS II.

Utrum omnia verba quæ in consecratione calicis à Sacerdote proferuntur, sint de essentia formæ?

§. I.

Quibusdam præmissis referuntur sententia, & probantur, ac menti Sancti Thomæ conformior, eligitur.

13. IN consecratione calicis hæc in Ecclesia Latina verba à Sacerdote proferuntur: *Hic est enim calix sanguinis mei, novi & æterni testamenti, mysterium fidei, qui pro vobis & pro multis effundetur in remissionem peccatorum.* Ubi ly *calix* metonymicè usurpatur, id est continens p̄ se contento, eo modo quo dicitur, bibe calicem vini, id est vinum contentum in calice; und per verba illa, *calix sanguinis mei*, melius significatur sanguis Christi ut potabilis; quam si diceretur, *hic est sanguis meus*, cum sanguis secundum se non sit idoneus potui. Verba autem sequentia explicant tres effectus passionis & sanguinis Christi. Primus est adeptio vitæ æternæ, quam expecta-

mus veluti hæreditatem per Christi sanguinem, tanquam testamentum morte ejus laetum. Et ad hunc effectum explicandum ponitur *novi & æterni testamenti*; quia testamentum ponitur in una tantum temporalia promittebat, novum vero æternam gloriam; unde etiam in æternam, sicut & bona quæ promittebat. Secundo effectus est fides quæ in ista vita habetur, & significatur per hæc verba, *mysterium fidei*, fides enim in nullo Christianæ religionis mysterijs magis elucet, quam in hoc sacramento. Tertio est remissio peccatorum, qui significatur illis verbis: *qui pro vobis & pro multis effundetur in remissionem peccatorum.*

Hæc certa & indubitata sunt apud omnes, sed gravis difficultas est, & celebris controversia, an omnes istæ particulae sint de essentia formæ consecrationis calicis, subindeque adeo necessaria, ut de præter aliquid ex ipsis, invalida reddatur consecratio; vel talis forma in istis tantum consistat, & per consequens per ea tantum vitæ sanguinem Christi transmutetur.

Prima sententia asserit solum verba illa, *hic est sanguis meus*, esse de essentia consecrationis calicis, alia verò sequentia, ad majorem tantum explicationem pertinere, & consequenter non merè accidentaria. Ita Suarez, Vazquez, Bello, & alij Recentiores communiter.

Secunda fatetur quidem solum quatuor verba ad essentiam consecrationis calicis pertinere, negat tamen aliam merè accidentalem illam se habere, se vult ea esse de substantia integritate ejus. Ita Cajetanus, Soto, Nino, Johannes à S. Thoma, Marcus à Serra, & plures alij ex recentioribus Thomistis, qui diligenter observandum esse ajunt discrimen quod inter substantiam & essentiam rei reperitur, multum sunt substantia, quæ non sunt essentia, præbi gratia partes omnes integrantes, pars inanimata, digitus & c. sunt de substantia hominis, & tamen non sunt de ejus essentia; & apud gravissimos Theologos, satisfactio cententi penitentia; & in forma absolutionis, hæc verba, *peccati tui*, cententur substantia, non verò essentialia.

Tertia existimat omnia prædicta verba quæ in consecratione calicis à Sacerdote proferuntur, esse de essentia formæ, & non solum de ejus integritate & substantia, exceptis tribus illis particulis, *æterni mysterium fidei*. Hanc docent Petrus Corneio, & Philippus à S. Trinitate.

Quarta demum asserit, formam consecrationis vini omnia verba supra dicta essentialiter complecti, subindeque si aliquod ex illis præmittatur, non fieri consecrationem sanguinis. Ita Capreolus, Paludanus, S. Antoninus, Sylvester, Tabiena, Viguierius, Petrus Soto, Aravena, Bartholomeus Spina, Magister sacri Palatii, in opusculo de forma consecrationis sanguinis copioseque alij tam domestici quam extranei, quos citat Martinez à Prado hæc dubio 5. §. 2. novissimè subscribere P. Nicolai in scholijs ad articulum 3. hujus questionis, & P. Labat Traditionem 2. disputatione 4. dubio 1. §. 2. Quam sententiam esse valde probabilem, & magne auctoritatis, fatetur Suarez, præcipue propter auctoritatem D. Thomæ, qui pro ea manifestè testatur, unde licet difficilis sit, ob argumetum delumptum.

desumptum ex Liturgiis Græcorum, in quibus A
plurimè ex prædictis verbis non leguntur; nihilominus hujus S. Doctoris & totius illius Thomæ militæ vestigiis inhærens.

Dico 3. probabilius esse, & menti S. Thomæ conformius, omnia verba quæ in consecratione calicis proferuntur, esse de essentia formæ.

Probatur primò conclusio ex D. Thomæ, qui hic art. 3. docet hæc omnia verba esse de substantia formæ calicis: Sed nomine substantia intelligi debet essentia: Ergo juxta D. Thomam, hæc omnia verba sunt de essentia formæ calicis. Major patet, Minor præbatur multipliciter. Primò quia quotiescumq; D. Thomas agit de essentia sacramentorum, pro eodem accipit esse de substantia ac de essentia, ut patet ex quæstione 60. art. 8. ubi generaliter docet quod si diminuat aliquis eorum quæ sunt de substantia forma sacramentalis, tollitur debitus sensus verborum, ubi manifestè substantia pro essentia usurpatur, cum solum tollatur sensus verborum, quando tollitur aliquid quod est essentiale formæ: Ergo cum doctrinam generalem ibi traditam, nunc applicet et formis Eucharistiæ, ne laboret in æquivoco, substantiam accipit pro essentia.

Secundò, D. Thomas in eodem sensu accipit nomen substantia, cum ait initio hujus articuli 3. Quidam dixerunt quod de substantia forma hujus est hoc solum quod dicitur, Hic est calix sanguinis mei, non autem ea quæ sequuntur, ac postea cum subdit paulò post: Et propter hoc sunt alii qui melius dicunt, quod alia sequentia sunt de substantia forma, usque ad hoc quod postea sequitur, Hæc quotiescumque feceritis, quod pertinet ad usum sacramenti, unde non est de substantia forma; alioquin intra paucas lineas nomen substantia, nimis æquivocè usurparet, quod dicendum non est: Sed in prioribus verbis, nomen substantia pro essentia accipit, cum Authores illi quos refert assererent verba hæc, Hic est calix sanguinis mei, non autem ea quæ sequuntur, esse de essentia formæ: Ergo & in posterioribus, dum contra illos Authores concludit, etiam verba sequentia esse de substantia formæ, nomen substantia pro essentia accipit.

Tertiò, Idem est esse aliquid de necessitate formæ, & esse essentiale formæ, ut in confesso est apud omnes: Sed D. Thomas in 1. ad Corinth. 11. lectione 6. refellit eos ex professo, qui non omnia esse de necessitate forma opinantur, illudque non videri convenienter dictum probat: Ergo omnia verba prædicta esse de essentia formæ existimat.

Quartò, Quæ habent vim productivam effectus sacramentalis, ad essentiam sacramentorum pertinere censentur: Sed D. Thomas ibidem asserit, omnia verba prædicta habere vim effectivam ad transmutandum vinum in sanguinem Christi, sic enī ait: Quia forma sacramentorum significando efficiunt, totum pertinet ad vim effectivam formæ: Ergo censet, omnia illa verba esse de essentia formæ calicis, & non solum de ejus substantia & integritate.

Quintò, Idem S. Doctor in 4. sent. dist. 8. qu. 2. art. quæstiunc. 1. relata opinione eorum qui dicunt hæc solum verba, Hic est calix sanguinis mei, esse de forma consecrationis calicis, ut forma utriusq; consecrationis sit consimilis, subdit paulò post: Alii probabilius dicunt quod totum quod sequitur est de forma. Quod verò loquatur de forma essentiali, patet ex solutione ad 3. quod sic procedebat. Proprietates naturaliter consequuntur

Tom. V.

substantiam rei: Sed illud quod consequitur substantiam, non potest esse factum transubstantiationis: Ergo cum illa verba quæ sequuntur, designent aliquas proprietates sanguinis, in quem fit transubstantiatio, videtur quod non sint de forma. Nam huic argumento sic respondet: Ad tertium dicendum quod quamvis illa quæ sequuntur, sint ut proprietates consequentes Christi sanguinem, in quantum hujusmodi, sunt tamen essentialia sanguini Christi, in quantum est per passionem effusus. . . . & ideo illa quæ sequuntur, sunt essentialia sanguini, prout in hoc sacramento consecratur, & ideo oportet quod sint de substantia formæ. Ubi clarè accipit substantiam pro essentia. Unde sic licet arguere: Quæ sunt essentialia sanguini, prout in hoc sacramento consecratur, sunt etiam de essentia formæ per quam fit talis consecratio: Sed ex D. Thomæ, verba quæ sequuntur, sunt essentialia sanguini, prout in hoc sacramento consecratur: Ergo & formæ per quam fit talis consecratio.

Sextò, S. Thomas ibidem quæstiunc. 2. in responsione ad 8. docet idem esse dicendum de mutatione, aut additione, & subtractione horum verborum quæ in consecratione calicis proferuntur, quod dicitur de forma Baptismi: At hæc regula & doctrina falsa esset, si omnia illa verba non pertinerent ad essentiam formæ, sed solum ad ejus integritatem; posset enim in eis fieri aliqua mutatio, additio, vel subtractio, quæ non potest fieri in forma Baptismi; cum ea quæ non pertinent ad essentiam sacramentorum, tollantur mutari possint, salva eorum essentia: Ergo D. Thomas censet omnia illa verba esse de essentia formæ calicis.

Demum, cum idem S. Doctor, tum hic art. 3. tum in 4. libro sententiarum dist. 8. art. 2. & alibi sæpe, sibi eadem argumenta opponat, quæ nobis obijciunt Adversarij, quis non videat ipsum pro nostra stare sententia? Cui etiam adhærent Concilium Colonienſe, & Catechismus Pij V. ipseque Pontifex, qui oppositam sententiam jussit expungi ex Commentariis Cajetani, qui hac in parte D. Thomam deserebat, & in prædicto Catechismo hæc inseri verba: Opus est ut sacerdos Eucharistia formam cognitam & perspectam habeat: eam igitur his verbis comprehendit, certò credendum est: Hic est calix sanguinis mei, novi & æterni testamenti, mysterium fidei, qui pro vobis & pro multis effundetur in remissionem peccatorum. Unde in Ecclesia Latina omnia illa verba proferuntur eodem ritu & modo, tenendo calicem in manu, & antequam proponatur sanguis populo adorandus.

§. II.

Eadem veritas ratione suadetur.

Cum sacramenta ex sola Christi institutione A
dependeant, nulla potest assignari ratio à priori nostræ conclusionis, potest tamen hæc probabili congruentiâ & ratione suaderi. Eucharistia non solum est instituta ad significandum corpus & sanguinem Christi, per modum cibi & potus, sed insuper ad simul explicandam efficaciam passionis Christi nobis communicatam cum perpetuitate per modum testamenti novi, & prout est unum ex præcipuis fidei nostræ mysterijs, tribuitque vitam æteram, & peccata remittit: Ergo conveniens fuit, ut in forma essentiali includat omnia verba illa quæ tales proprietates

M m

prietates